

รู้จัก “ภาษาไทย” ของเราดีแล้วหรือยัง

ศศิธร นัฒชัยโมโต
โรเบิร์ตภาษาและวัฒนธรรม

สวัสดีค่ะ: มิตรรักนักอ่าน TPA NEWS ทุกท่าน สบายดีกันอยู่ใช่ไหมคะ อีกไม่นานฤดูฝนก็จะผ่านไปหมดแล้ว แต่อย่างไรก็ต้องรักษาสุขภาพกันให้ได้อยู่เสมอนะคะ เห็นหัวเรื่องในฉบับนี้แล้วอย่าเพิ่งตกอกตกใจกันค่ะ ผู้เขียนเพียงแค่อยากจะรวบรวมคำถาม และคำตอบเกี่ยวกับ “ภาษาไทย” ภาษาประจำชาติของเรามาให้ผู้อ่านได้รับทราบไว้เป็นข้อมูลเท่านั้นเอง เพราะแต่ละเรื่องล้วนเป็นเรื่องที่เราคนไทยควรรู้ และจดจำทั้งนั้นเลยล่ะ แล้วที่มาของการค้นคว้าหาข้อมูลเหล่านี้ ก็ล้วนมาจากคำถามของนักเรียนชาวญี่ปุ่นที่น่ารักของผู้เขียนเอง ทำให้ผู้เขียนในฐานะคนไทย และครูสอนภาษาไทย ได้รู้ว่าชาวต่างชาติสนใจภาษาไทยรวมถึงวัฒนธรรมไทยของเรามากจริงๆ ด้วยค่ะ และจากนี้ไปขอแนะนำเรื่องราวต่างๆ ของ “ภาษาไทย” ในรูปแบบของบทสนทนาระหว่าง คุณครูเย็นใจ กับ เจ้าหนูจ๋าไม่ (สังตรงจากญี่ปุ่น) นะคะ

ณ ห้องเรียนภาษาไทยในโรงเรียนสอนภาษาแห่งหนึ่ง วันนี้เป็นวันแรกของการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดยมีคุณครูเย็นใจเป็นผู้สอน เริ่มด้วยการปูพื้นฐานด้วยการพูดคุยพร้อมให้ความรู้เรื่องภาษาไทย ด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน ก่อนเข้าสู่เนื้อหาการเรียนการสอนในตำราเรียน

คุณครูเย็นใจ: สวัสดีค่ะ นักเรียนทุกคน ครูชื่อ เย็นใจ นะคะ ก่อนที่จะเริ่มเรียนกัน ครูอยากให้นักเรียนรู้ และเข้าใจก่อนว่าภาษาไทยที่นักเรียนจะเรียนนี่คืออะไร เป็นอย่างไร มีลักษณะพิเศษหรือแตกต่างจากภาษาอื่นๆ อย่างไรบ้างนะคะ

ภาษาไทยหรือภาษาไทยถิ่นกลาง เป็นภาษาทางการของประเทศไทย และเป็นภาษาแม่ของชาวไทย รวมถึงคนเชื้อสายอื่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยค่ะ ภาษาไทยเป็นภาษาในกลุ่มภาษาไทซึ่งเป็นกลุ่มย่อยของตระกูลภาษาไท-กะได สันนิษฐานว่าภาษาในตระกูลนี้มีถิ่นกำเนิดจากทางตอนใต้ของประเทศจีนค่ะ

เจ้าหนูจ๋าไม่: แล้วภาษาไทยเหมือนหรือแตกต่างกับภาษาอื่นอย่างไรบ้างคะ

คุณครูเย็นใจ: จุดเด่นของภาษาไทยน่าจะเป็นระดับเสียงนะคะ ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีระดับเสียงของคำหรือมีวรรณยุกต์กำกับแน่นอน

เช่นเดียวกับภาษาจีน ออกเสียงแยกคำต่อคำ เป็นที่ลำบากของชาวต่างชาติ เนื่องจากการออกเสียงวรรณยุกต์คำแต่ละคำนั้นไม่เหมือนกัน ถ้าออกเสียงผิดอาจจะทำให้ความหมายผิดไปด้วย การสะกดคำก็มีกฎที่ซับซ้อนเช่นกันค่ะ

เจ้าหนูจ๋าไม่: คุณครูคะ คำว่า “ไทย” หมายความว่าอะไรคะ
คุณครูเย็นใจ: “ไทย” มีความหมายว่า อิศราภาพ เสรีภาพ หรือแปลได้ว่า ใหญ่ ยิ่งใหญ่ ก็ได้ เพราะการจะเป็นอิสระได้นั้นจะต้องมีกำลังที่มากกว่า แข็งแกร่งกว่า เพื่อป้องกันการรุกรานจากข้าศึกศัตรูค่ะ แม้คำนี้จะมียุ่ปเหมือนคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต แต่แท้ที่จริงแล้วคำนี้เป็นคำไทยแท้ที่เกิดจากกระบวนการสร้างคำที่เรียกว่า “การลากคำเข้าวัด” ซึ่งเป็นการลากความวิธีหนึ่งตามหลักคติชนวิทยา คนไทยเป็นชนชาติที่นับถือกันว่าภาษาบาลีซึ่งเป็นภาษาที่บันทึกพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นภาษาอันศักดิ์สิทธิ์ และเป็นมงคล เมื่อคนไทยต้องการตั้งชื่อประเทศว่า ไทย ซึ่งเป็นคำไทยแท้ จึงเติมตัว ย เข้าไปข้างท้ายเพื่อให้มีลักษณะคล้ายคำในภาษาบาลีสันสกฤตเพื่อความเป็นมงคลตามความเชื่อของตน ภาษาไทยจึงหมายถึงภาษาของชนชาติไทยผู้เป็นไทนั่นเองล่ะค่ะ

เจ้าหนูจ๋าไม่: โห มีที่มาอย่างนี้เอง ขอบคุณคุณครูมากค่ะ
คุณครูเย็นใจ: ครูเองก็ต้องขอบคุณคำถามดีๆ จากนักเรียนเช่นเดียวกันค่ะ จัน ครูขอเข้าเนื้อหาการเรียนการสอนเลยนะคะ เริ่มจากแนะนำหน่วยต่างๆ ของคำในภาษาไทยค่ะ ขอเริ่มด้วย สระ เพราะเป็นเสียงที่ใ้การดัดแปลงปรุงแต่งค่ะ

สระ หมายถึงเสียงในภาษาที่เปล่งออกมาจากช่องเสียง (vocal tract) ที่เปิดออกโดยตรงจากช่องเส้นเสียง (glottis) โดยไม่กักอากาศ ตัวอย่างเช่น “อา” หรือ “โอะ” (โดยไม่กักอากาศด้วยอักษรอ) ตรงข้ามกับพยัญชนะซึ่งมีการกักอากาศอย่างน้อยหนึ่งจุดภายในช่องเสียง เสียงสระสามารถจัดได้ว่าเป็นพยางค์

สระในภาษาไทยมี 21 เสียง คือ สระเดี่ยว 18 เสียง สระประสม 3 เสียง

สระเดี่ยว 18 เสียง แบ่งเป็นสระเสียงสั้น 9 เสียง สระเสียงยาว 9 เสียง ดังนี้

สระเดี่ยวเสียงสั้น	สระเดี่ยวเสียงยาว
อะ	อา
อิ	อิ
อี	อี
อุ	อุ
เอะ	เอ
แอะ	แอ
เออะ	เออ
โอะ	โอ
เอะ	ออ

สระประสมหรือสระเลื่อน มี 3 เสียง คือ เอีย เอือ อัว ไม่แยกสระ เป็นเสียงสั้นเสียงยาว

สระประสมเกิดจากการประสมของสระเดี่ยว 2 เสียง คือ

เอีย เกิดจาก อี + อา เอือ เกิดจาก อือ + อา

อัว เกิดจาก อุ + อา

ตามตารางหลักภาษาไทยเดิมได้แยกรูปสระประสม เป็นสระเสียงสั้น และสระเสียงยาวรวม

ทั้งหมด มี 6 เสียง คือ เอียะ เอีย เอือะ เอือ อัวะ อัว แต่ในปัจจุบันสระเหล่านี้ปรากฏเฉพาะคำเลียนเสียงเท่านั้น เช่น เพียะ เป็รียะ ผัวะ เป็นต้น

อำ ไอ โอ เออา อุ อุอา บางตำราให้เป็น สระเกิน แต่บางตำราถือว่าเสียงทั้ง 8 เสียงนี้เป็นพยางค์ ไม่ถือเป็นเสียงสระ

► อำ ประกอบด้วย พยัญชนะต้น อ มีเสียงสระ อะ มี ม เป็นเสียงพยัญชนะสะกด มีเสียงวรรณยุกต์สามัญ

► ไอ โอ ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้น อ มีเสียงสระ อะ มี ย เป็นพยัญชนะสะกด มีเสียงวรรณยุกต์สามัญ

► เออา ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้น อ มีเสียงสระ อะ มี ว เป็นเสียงพยัญชนะสะกด มีเสียงวรรณยุกต์สามัญ

► อุ ประกอบด้วย ร เป็นเสียงพยัญชนะต้น มีเสียงสระ อี อี ตามลำดับ มีเสียงวรรณยุกต์ตรี และสามัญ

► อุอา ประกอบด้วย ล เป็นเสียงพยัญชนะต้น มีเสียงสระ อี อือ ตามลำดับ มีเสียงวรรณยุกต์ตรี และสามัญ

ข้อสังเกตการใช้รูปสระแทนเสียงสระในภาษาไทย มีดังนี้

1. เสียงสระบางเสียงใช้อักษรแทนได้หลายรูป เช่น เสียง อะ มี ย เป็นเสียงพยัญชนะท้าย หรือเป็นตัวสะกด อาจใช้ ใ, โ, โย, หรือ อัย แล้วแต่ความหมายที่ต้องการ

2. ในบางคำรูปสระบางรูปไม่ออกเสียง เช่น อี และ อุ ในคำญาติ ประวัติ เหตุ ธาตุ เป็นต้น

3. ในบางคำมีสระ อะ แต่ไม่ปรากฏรูปสระ อะ เช่น ตลาด ทวาย อร่อย เป็นต้น

4. รูปสระ ใ (สระโอะไม่ม้วน) และ โ (สระโอะไม่มลาย) มีเสียงซ้ำกัน เช่น ใใ ใหม่ ใหม่ ล้าโย โยดี แต่คำที่ใช้ สระ โอะ ไม่ม้วนมีจำกัดอยู่เพียง 20 คำเท่านั้น ได้แก่

1) ใหญ่ 大きい / oo-kii

2) โย 織維 / sen-i

3) ใคร 誰 / da-re

4) ใคร 欲する / hos-su-ru

5) ใช้ 使う / tsu-ka-u

6) ใช้ はい / ha-i

7) ใส่ 入れる / i-re-ru

8) ใส 済んだ / sun-da

9) ใ้ 口のきけない (人) / ku-chi no ki-ke-nai (hi-to)

10) ใบ 葉 / ha

11) ใหม่ 新しい / a-ta-ra-shii

12) ให้ あげる / a-ge-ru

13) ใน ... の中 / --no na-ka

14) โด どの / do-no

15) ใจ 心 / ko-ko-ro

16) ใ้ ... の下 / --no shi-ta

17) สะใ้ 嫁 / yo-me

18) ใฝ่ฝัน 夢見る / yu-me mi-ru

19) หลงใหล 夢中になる / mu-chuu ni na-ru

20) ใกล้ 近い / chi-kai

****คำแนะนำถึงผู้อ่าน จากคุณครูเย็นใจ: การเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนคนไทย จะมีคำประพันธ์ไว้ให้ท่องจำคำ 20 คำที่ใช้สระ ใ ไม่ม้วน ที่ใช้กันมาหลายรุ่นเห็นจะเป็น "ผู้ใหญ่หาผ้าใหม่ ให้สะใ้ใช้คล้องคอ..." เป็นต้นนี้ ครูผู้สอนชาวต่างประเทศส่วนใหญ่จะไม่นำมาใช้สอนค่ะ เพราะเป็นบทกลอนที่แต่งขึ้นมาเพื่อสอนคนไทย ไม่เหมาะสำหรับเด็กต่างประเทศที่เรียนภาษาไทยระดับต้น เพราะนอกจากผู้เรียนจะไม่สามารถท่องจำอย่างคนไทยได้แล้ว ผู้สอนยังจะต้องหาคำแปลมาแปลให้นักเรียนด้วยนะค่ะ สรุปว่างานเข้าค่ะ**

คุณครูเย็นใจ: เรื่องสระ ครูจะขอจบลงเพียงเท่านี้ค่ะ

เ้าหนูอ้อม: คุณครูคะ นี่แค่เรื่องสระเรื่องเดียวหรือคะ!?

คุณครูเย็นใจ: ใช่แล้วค่ะ จากนั้นก็แค่จำรูปสระ และวิธีประสมคำเท่านั้นเองค่ะ

เ้าหนูอ้อม:

แล้วผู้เขียนก็ต้องขอลาท่านผู้อ่านด้วยเช่นนะค่ะ พบกันใหม่ฉบับหน้า ส่วนคุณครูเย็นใจจะสอนเรื่องอะไรต่ออันนั้น ขออุบเอาไว้ก่อนนะค่ะ เดี่ยวจะไม่ตื่นตื่น สวัสดิ์ค่ะ

ที่มาของข้อมูล

เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาท๓๐๑๐๕ หลักภาษาไทยในชีวิตประจำวัน โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ องค์การมหาชน <http://www.mwit.ac.th/~saktong/learn3/32.pdf>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี <http://th.wikipedia.org/wiki/ภาษาไทย>

วิไล โดมรกุล. แบบเรียนเขียนอ่านภาษาไทย. -- กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2546.

การประกวดสุนทรพจน์ภาษาไทย ประจำปี 2557

โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม ส.ส.ท.

วันอาทิตย์ที่ 23 พฤศจิกายน 2557 เวลา 13.00 - 16.00 น.

โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) กำหนดจัดประกวดสุนทรพจน์ภาษาไทยขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยได้ฝึกฝนภาษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คุณสมบัติผู้สมัคร

1. ไม่เป็นผู้ถือสัญชาติไทย
2. บิดาหรือมารดาไม่ใช่ชาวไทย
3. อายุ 15 ปีขึ้นไป
4. เคยเรียนภาษาไทยหรือกำลังเรียนภาษาไทยอยู่

วิธีการสมัคร

ส่งใบสมัคร พร้อมแนบต้นฉบับบทสุนทรพจน์ที่เขียนด้วยอักษรไทย หรือ Phonetic Alphabet ความยาวที่ใช้ในการพูดประมาณ 4-5 นาที (ประมาณ 1-2 หน้า A4) โดยขอรับใบสมัครได้ที่โรงเรียนฯ หรือ Download ได้ที่ <http://www.tpa.or.th/slc>

ระยะเวลาการรับสมัคร

ตั้งแต่วันพุธที่ 20 สิงหาคม - วันศุกร์ที่ 7 พฤศจิกายน 2557

ประกาศผลการคัดเลือก

วันพฤหัสบดีที่ 13 พฤศจิกายน 2557 ทาง <http://www.tpa.or.th/slc>

รางวัล

ชนะเลิศ	เงินสด 10,000 บาท และประกาศนียบัตรพร้อมโล่รางวัล
รองชนะเลิศอันดับที่ 1	เงินสด 8,000 บาท และประกาศนียบัตร
รองชนะเลิศอันดับที่ 2	เงินสด 5,000 บาท และประกาศนียบัตร
รางวัลความคิดสร้างสรรค์	เงินสด 3,000 บาท และประกาศนียบัตร

Technology Promotion Association (Thailand-Japan)

5-7 Sukhumvit Road Soi 29 Klongtoey Nua, Vadhana, Bangkok 10110

Tel: 0-2258-0320-5, 0-2259-9160-9 (ext. 1640 ~ 3) Fax: 0-2662-1019

E-mail: pawin@tpa.or.th Website: www.tpa.or.th/slc